

Socialmedicinsk tidskrift

Sjuttioåttonde årgången nr 6 2001

Redaktion

Claes-Göran Westrin, redaktör och ansvarig
utgivare

Ann Appelgren, redaktionssekreterare

Socialmedicinsk tidskrifts styrelse

Peter Allebeck, prof i socialmedicin, Göteborg

Kristina Alexandersson, univ. lektor, Linköping

Lars Olov Bygren, prof i socialmedicin, Umeå

Kerstin Ekberg, prof vid RAR, Linköping

Jan Ekholm, prof i medicinsk rehab, Stockholm

Sven-Olof Isacson, prof i socialmedicin, Malmö

Leif Svanström, prof i socialmedicin, KI, Sthlm

Rehabiliteringsforskning

Ett område med stor samhällsrelevans

Även vid socialförsäkringsstämman 2001 publicerar Centrum för socialförsäkringsforskning med särskild inriktning på rehabilitering (CSF) ett eget temanummer av Socialmedicinsk tidskrift. Socialförsäkringsstämman äger rum vartannat år och CSF har sedan 1995 års stämma publicerat ett eget temanummer. År 1995 var temat Rehabilitering och socialförsäkring – ett angeläget forsknings – och utvecklingsområde. År 1997 Rehabilitering i mångvetenskapligt perspektiv och år 1999 Rehabiliteringsforskning, migration, motivation, livsloppsperspektiv, samverkan och stöd på arbetsplatsen.

CSF har sin formella hemvist vid Mitthögskolan, men CSF:s forskning och utveckling bedrivs i ett nätverk av forskare från Mitthögskolan, Stockholms universitet, Karolinska institutet, Karlstads universitet och Göteborgs universitet. I nätverket ingår forskare från olika discipliner: Lotta Vahlne Westerhäll professor i offentlig rätt, särskilt socialrätt, Göteborgs universitet, Hans Berglind professor emeritus i socialt ar-

bete vid Socialhögskolan, Stockholms universitet, Jan Ekholm professor i rehabiliteringsmedicin vid Karolinska institutet, Tor Eriksen adjungerad professor i nationalekonomi, Karlstads universitet tillika direktör vid försäkringskassan i Värmlands län, och från Mitthögskolan med dr John Selander, med dr Sven- Uno Marnetoft samt professor Alf Bergroth som är föreståndare för CSF. Samtliga från Mitthögskolan är verksamma i ämnet rehabiliteringsvetenskap. I nätverkets ledning ingår även Åke Eriksson, som är direktör vid försäkringskassan i Jämtlands län och Henrik Meldahl som är direktör vid försäkringskassan i Stockholms län

I detta temanummer presenterar vi en "huvudartikel" om rehabiliteringsvetenskap som mångvetenskaplig diskurs. Artikeln är en utveckling av tidigare publicerade artiklar i Socialmedicinsk tidskrift år 1995 och 1997 och en skrift som utgavs till CSF:s femårs-jubileum 1998 som hade titeln Arbetslivsinriktad rehabilitering – på väg från mångvetenskap till tvärvetenskap. Vi presenterar här ett försök att kombinera kunskaperna från olika vetenskapliga discipliner för att bättre kunna studera de förhållanden och processer som gör att människor på grund av sjukdom och liknande svårigheter hamnar vid sidan om arbetslivet. Syftet är att finna lämpliga åtgärder för att förebygga och motverka en sådan utveckling. I artikeln presenteras en modell som innebär ett ytterligare litet steg i riktning mot tvärvetenskap.

Inom CSF arbetar vi för att bygga broar mellan teori och praktik. Vår förhoppning är naturligtvis att de tankar som presenteras skall kunna bidra till en utveckling av det praktiska rehabiliteringsarbetet. Även studenterna som studerar rehabiliteringsvetenskap vid Mitthögskolan hoppas vi skall ha användning av artikeln, och alla andra som är intresserad av att utveckla rehabiliteringsverksamheten.

Ett viktigt forskningsområde är analys av vad som är hindrande respektive underlättande faktorer i rehabiliteringsprocessen. I en av artiklarna presenteras en genomgång av aktuell internationell litteratur som belyser hinder och framgångsfaktorer i rehabiliteringsförloppet. Artikeln utgör en del av ett större forskningsprojekt som bedrivs av CSF med ekonomiska resurser från Socialdepartementet. En artikel beskriver faktorer som är associerade med lyckad rehabilitering till arbete i glesbygd.

Två artiklar handlar om samverkan mellan organisationer i arbetsliv-

sinriktad rehabilitering, exemplet Stockholmsprojektet. Stockholmsprojektet som pågick under åren 1997 – 1999, var ett samarbete mellan Stockholms stad (representerade av "Maria Gamla stans stadsdelsförvaltning" och "Socialtjänstförvaltningen"), Försäkringskassan och dåvarande stiftelsen S:t Erikshälsan. Det specifika med Stockholmsprojektet var att klienternas rehabilitering planerades i s k rehabiliteringsgrupper bestående av representanter för involverade organisationer samt klienten. I en av artiklarna redovisas en undersökning - med deltagande observation - av den kommunikativa processen i rehabiliteringsgruppen. Studien har i första hand ett deskriptivt syfte och kan bidra till ökad kunskap om hur nära kunskap mellan rehabiliteringsaktörer kan gestalta sig. Den andra artikeln inom detta område är en intervjustudie där klienter som erhållit rehabiliteringsinsatser i den här samordnade formen inom Stockholmsprojektet fått ge uttryck åt sina åsikter om sitt rehabiliteringsförlopp.

I sökandet efter de bästa lösningarna, respektive det som skapar problem, inom rehabiliteringsprocessen kan komparativa studier av grannländernas organisation av rehabilitering vara ett sätt att komma framåt. Den femte artikeln från CSF handlar om likheter och olikheter mellan nordiska länders rehabiliteringssystem, främst de icke-medicinska rehabiliteringsaktörerna, och med inriktning på rehabiliteringsprocess och möjligheter till så kallad "rundgång" mellan organisationerna.

**Jan Eklund   Alf Bergroth   Hans Berglind
Tor Eriksen   Lotta Vahlne Westerhäll**

Gästredaktörer för detta temanummer är Jan Ekholm, professor i rehabiliteringsmedicin vid Karolinska Institutet samt överläkare vid Rehabiliteringsmedicinska kliniken, Karolinska sjukhuset, Stockholm, som även varit samordnare av temanumrets CSF-artiklar, Alf Bergroth professor i rehabiliteringsvetenskap vid Mithögskolan och även knuten till Stockholms universitet och Karolinska Institutets institutionssektion för rehabiliteringsmedicin samt f. d. FoU-chef vid Försäkringskassan i Stockholms län, Hans Berglind professor emeritus i socialt arbete vid Socialhögskolan, Stockholms universitet, Tor Eriksen, direktör för försäkringskassan i Värmlands län och adjungerad professor i nationalekonomi vid Karlstads universitet samt Lotta Vahlne Westerhäll, professor i offentlig rätt, särskilt socialrätt vid Handelshögskolan, Göteborgs universitet. Samtliga är i en eller annan form knutna till CSF:s verksamhet.